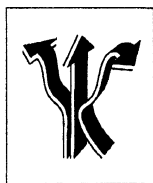


МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**“ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННЯ
БІЗНЕСОМ”**

(для бакалаврів)

Київ – 2017

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту та адміністрування К.В. Середюк

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування (протокол №1 від 2012 р.)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Середюк К.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “ Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ” (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2017. – 32 с.

Методичні рекомендації містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план вивчення дисципліни «Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом», методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми, контрольні питання, критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі, список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми дисципліни «Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом» та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета «НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ».

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни «Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом»: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій, тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом» організовується з дотриманням низки вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального середовища.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни.

Організація і контроль процесу та змісту самостійної роботи і її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і доводяться до відома студентів.

Всі завдання самостійної роботи студентів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові

завдання виконуються кожним без винятку студентом у процесі вивчення дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Рекомендації для самостійної роботи з дисципліни “Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ” розроблені для студентів, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій ” усіх спеціалізацій.

Для заочної форми навчання навчальним планом передбачаються тільки лекції і практичні заняття в досить обмеженій кількості. Основною формою вивчення дисципліни має місце самостійна робота.

Головною метою самостійної роботи студентів є активізація систематичної роботи студентів, індивідуалізація навчання, підвищення якості засвоєння матеріалу навчальної дисципліни.

Самостійна робота студентів - один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів щодо виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів над навчальною дисципліною “ Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ” включає такі форми:

- підготовка до семінарських (практичних) занять;
- підготовка до виконання модульних (контрольних) завдань;
- виконання домашніх (розрахункових) завдань;
- написання реферату за заданою тематикою;
- пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою;
- аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій;
- формування аналітичних звітів (із побудовою діаграм, графіків, таблиць тощо) за заданою тематикою.

Мета самостійної роботи студентів — сприяння засвоєнню в повному обсязі навчальної програми дисципліни “ Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ” та формування самостійності як важливої освітньої та професійної якості, сутність якої полягає у систематизації, плануванні та контролі власної діяльності.

Завдання самостійної роботи студентів – засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмету “ Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ”.

Всі завдання самостійної роботи студентів поділяються на обов’язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов’язкові

завдання виконуються кожним без винятку студентом у процесі вивчення дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

„Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ”

№ п/п	Назва змістових модулів та тем
Змістовий модуль 1. Методологія наукового дослідження в економіці та управління бізнесом	
1.	Наука та її соціально-економічні особливості
2.	Основні поняття і категорії наукової методології
3.	Методологічні основи наукових досліджень в економіці та управління бізнесом
4.	Методичні особливості наукових досліджень в економіці та управління бізнесом
5.	Інформаційна база наукового дослідження в економіці та управління бізнесом
Змістовий модуль 2. Організація наукових досліджень в економіці та управління бізнесом	
6.	Наукова організація дослідного процесу
7.	Основні етапи наукового дослідження в економіці та управління бізнесом
8.	Організація викладу результатів наукового дослідження в економіці та управління бізнесом
9.	Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність
10.	Організаційно-правові засади науково-дослідної роботи в сфері управління
	Разом годин: 54

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ для самостійного вивчення кожної теми

Змістовний модуль 1. Методологія наукового дослідження в економіці та управління бізнесом

Тема 1. Наука та її соціально-економічні особливості

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Загальна схема наукових досліджень.
2. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте сутність та призначення науки як форми пізнання світу.
2. Розкрийте суб'єкт, об'єкт та особливості наукового пізнання.
3. В чому полягає взаємозв'язок науки і практики?
4. Наведіть та поясніть загальну схему взаємозв'язків наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
5. Види та форми наукової діяльності.

Теми рефератів

1. Сутність та роль наукового пізнання.
2. Наукознавство та його розвиток
3. Сутність та специфіка наукової діяльності.
4. Структура і класифікація наук.
5. Наукове дослідження в економіці та управління бізнесом як форма розвитку науки.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити наукові основи отримання (створення) нового знання.

Наукознавчий підхід. Наукознавство — це комплексна наукова дисципліна, яка з різних боків вивчає науку. Предметом наукознавства є загальний склад науки, засоби й форми її функціонування, зв'язок і залежність темпів і напрямів її розвитку від інших суспільних явищ та інститутів. Метою цієї дисципліни є розробка теоретичних основ організації, планування й управління наукою, тобто системи заходів, що спирається на об'єктивну логіку розвитку науки, забезпечує оптимальні темпи її розвитку й підвищення ефективності наукових досліджень. Вирізняють дев'ять моделей вивчення науки: інформаційну (наука розглядається як система, що самоорганізується й керується власними інформаційними потоками), логічну (наука вивчається як логічний розвиток ідей), гносеологічну (вивчаються загальнонаукові підходи, форми й методи наукового пізнання), економічну (вивчається взаємодія розвитку науки з економічним розвитком держави, оцінюється економічна ефективність наукових досліджень), політичну (розглядається взаємозв'язок науки з політикою, політичною ідеологією), соціологічну (наукові співтовариства, організації, колективи вивчаються макро- і мікросоціологічними засобами), демографічну (науковий потенціал досліджується

як демографічна задача), евристичну (об'єктом вивчення є науковець, психологія наукової творчості), системотехнічну (наука розглядається як система, якою необхідно керувати). Цей перелік можна продовжити за рахунок історичної (історія науки), біографічної (вивчення і систематизація біографій учених), організаційної (організація науки) психологічної (психологія наукової творчості), прогностичної (прогнозування тенденцій розвитку науки), філософсько-методологічної (філософія науки) складових наукознавства.

Наукометричний підхід. Наукометрія — це один з розділів наукознавства, що вивчає науку як інформаційний процес за допомогою кількісних (статистичних) методів. Саме з їхньою допомогою вдалося відкрити закон експоненціального зростання інформаційних потоків.

Хід наукового дослідження можна представити у вигляді такої логічної схеми:

1. Назва наукової роботи.
2. Обґрунтування актуальності обраної теми.
3. Постановка мети і конкретних завдань дослідження в економіці та управління бізнесом.
4. Визначення об'єкта і предмета дослідження в економіці та управління бізнесом.
5. Вибір методів (методики) проведення дослідження в економіці та управління бізнесом.
6. Опис процесу дослідження.
7. Формулювання висновків і оцінка одержаних результатів.
8. Обговорення результатів дослідження в економіці та управління бізнесом.

Література [15; 39; 41; 21; 56; 60; 68; 71; 74; 77; 78; 86; 88]

Тема 2. Основні поняття і категорії наукової методології

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

3. Загальна схема наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
4. Структурні елементи науки: поняття, категорії, принципи, постулати, правила.
5. Класифікаційна проблема в сучасній науці. Принципи класифікацій.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

6. Охарактеризуйте основні форми наукового пізнання (факт, гіпотеза, закон, концепція, теорія).
7. Розкрийте роль наукових фактів у науковому дослідженні в економіці та управління бізнесом.
8. Наукові гіпотези: сутність, види, формування та обґрунтування.
9. Поняття наукової теорії, її сутність та структура.
10. Структура наукового доказу та спростування: теза, аргумент, форма (демонстрація). Правила і умови доказів та спростувань.
11. В чому полягають сутність та правила аргументації?

Темі рефератів

1. Наукова ідея як спроба нетрадиційного пояснення явищ.
2. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання.
3. Наукові закони.
4. Докази як процес встановлення істинності твердження.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити те, що наукове пізнання як відносно самостійна, цілеспрямована пізнавальна діяльність — складний багатокомпонентний процес, що охоплює: 1) пізнавальну діяльність спеціально підготовлених груп людей, які досягли певного рівня знань, навичок, розуміння, виробили відповідні світоглядні та методологічні установки щодо своєї професійної діяльності; 2) об'єкти пізнання, які можуть не збігатися безпосередньо з об'єктами виробничої діяльності, а також практики в цілому; 3) предмета пізнання, який детермінується об'єктом пізнання й проявляється в певних логічних формах.

Система класифікації визначається і характеризується використанням методом класифікації, ознаками класифікації, послідовністю і кількістю рівнів класифікації, кількістю угруповань.

Система класифікації – це сукупність методів і правил розподілу множини об'єктів на підмножину відповідно до ознак схожості або несхожості.

Об'єкт класифікації – елемент класифікаційної множини.

Класифікаційне групування – підмножина об'єктів, отриманих у результаті класифікації.

Метод класифікації – це сукупність правил створення системи класифікаційних угруповань та зв'язки між ними. Розрізняють два основних методи класифікації: ієрархічний та фасетний.

Ієрархічний метод класифікації – це послідовний поділ множини об'єктів на підлеглі класифікаційні угруповання. Він характеризується тим, що початкова множина об'єктів послідовно поділяється на угруповання (класи) першого рівня поділу, потім - другого і так далі. Сукупність угруповань при цьому утворює ієрархічну деревоподібну структуру, яку зображають у вигляді гіллястого граф.

Ієрархічний метод класифікації характеризується глибиною (кількістю рівнів класифікації), ємністю (глибина та кількість створених на кожному рівні угруповань) та гнучкістю (добра пристосованість для ручної обробки та велика інформативність кодів). Основним недоліком цього методу є жорсткість структури, яка зумовлена фіксованістю ознак та їх послідовністю. Зміна хоча б однієї ознаки призводить до перерозподілу класифікаційних угруповань. Тому в класифікаторах, які побудовані за ієрархічним методом, повинні бути передбачені резервні ємності. Також цей метод не дає змоги зібрати об'єкти за будь-яким довільним поєднанням ознак.

Переваги: логічність побудови, чіткість визначення ознак, великий обсяг інформації, зручність використання.

Недоліки: жорстка структура, брак резервного обсягу.

Фасетний метод класифікації – паралельний поділ множини об'єктів на незалежні класифікаційні угруповання. Він компенсує недоліки ієрархічного методу класифікації. При цьому методі класифікації початкова множина об'єктів

може незалежно поділятися на класифікаційні угруповання з використанням однієї з образних ознак. Кожна ознака фасетної класифікації відповідає фасеті, яка є списком значень цієї класифікації (колір: червоний, зелений; професія: інженер, бухгалтер). Фасета – набір значень однієї ознаки класифікації. Фасети взаємно незалежні. Кожний об'єкт може одночасно входити в різні класифікаційні угруповання.

Система класифікації може бути подана переліком незалежних фасетів (списків), які містять значення ознак класифікації. Кількість фасетних формул, для яких можуть бути утворені ієрархічні класифікації, визначається можливим поєднанням ознак.

Література [15; 17; 21; 39; 80]

Тема 3. Методологічні основи досліджень в економіці та управління бізнесом

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Система управління як об'єкт дослідження в економіці та управління бізнесом; основні принципи системного підходу.
2. Зміст і застосування аксіоматичного методу у наукових дослідженнях в економіці та управління бізнесом.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Охарактеризуйте основні методи наукового пізнання.
2. В чому полягає взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження в економіці та управління бізнесом?
3. Поясніть чому полягає методологічна єдність і багатоманітність сучасної науки.
4. Визначте сутність та призначення науки як форми пізнання світу.
5. Класифікуйте методи наукового пізнання. Розкрийте сутність цих методів.
6. Охарактеризуйте методологію системного підходу в дослідженні системи управління в економіці та управління бізнесом.

Теми рефератів

1. Поняття наукової методології та методів наукового пізнання.
2. Методологія економічної науки.
3. Системний підхід в дослідженні управління в економіці та управління бізнесом.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити поняття методології та форми наукового пізнання.

Теоретичні методи наукового дослідження поділяються на аналітичні та синтезуючі. За допомогою аналітичних методів відбирається релевантна інформація із всієї наявної, яка отримана в результаті первинної обробки конкретних даних.

Метод – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного завдання. Фактично різниця між методом і теорією має функціональний характер: формуючись як теоретичний результат попереднього дослідження, метод виступає як вихідний пункт й умова майбутніх досліджень.

У кожному науковому дослідженні можна виділити два рівні:

- емпіричний, на якому відбувається процес накопичення фактів;
- теоретичний – досягнення синтезу знань (у формі наукової теорії).

Згідно з цими рівнями загальні методи пізнання можна поділити на три групи, грані між якими визначені приблизно:

- методи емпіричного дослідження;
- методи, ідо застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях досліджень;
- методи теоретичних досліджень.

Разом з тим наукове пізнання охоплює не тільки методи та засоби пізнання, а й уже сформовані логічні форми пізнання й мовні засоби. Проте концепції, теорії, наукові гіпотези тощо — це не тільки результат, ай форми наукового пізнання, спрямовані на досягнення істинного (достовірного), систематизованого знання, здатного пояснити явища, передбачити їхні можливі зміни і бути застосованим практично. Таким чином, наукове пізнання вирішує чітко окреслені завдання, що визначаються цілями пізнання і, в свою чергу, детермінуються практичними потребами суспільства й потребами розвитку самої науки.

Такі форми, як поняття, судження, умовиводи, в науковому пізнанні не відображають сповна його специфіку. З цією метою в його методологічному арсеналі сформувалися й набули відносної самостійності такі форми й засоби, як факт, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, ідея тощо.

Емпіричний рівень пізнання не зводиться лише до форм і методів чуттєвого сприйняття. Експериментальне дослідження, предметна діяльність передбачає й теоретичні дії, мислительну діяльність, спрямовану на постановку завдання, вирішення проблеми тощо. Проте й теоретичне пізнання не зводиться лише до оперування абстракціями, поняттями, категоріями, принципами тощо. Теоретична діяльність вчених (природодослідників, гуманітаріїв та суспільників), якщо вона хоче бути ефективною й успішною, має спиратися на практику, експеримент, спостереження, оскільки вони забезпечують дослідника фактами.

Література [15; 17; 21; 31; 42; 56; 73; 74; 80; 83; 84]

Тема 4. Методичні особливості наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Оцінка забезпеченості підприємства ресурсами.
2. Розробка та впровадження методів зниження витрат.
3. Оцінка ефективності використання трудового потенціалу.
4. Соціально-економічні відносини, як об'єкт процесу управління

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. В чому полягають особливості конкретно-наукових (емпіричних) методичних прийомів та їхні процедури у дослідженнях в економіці та управління бізнесом?
2. Наведіть найпоширеніші методи наукових досліджень в економіці та управління бізнесом актуальних проблем управління.
3. Розкрийте методологію наукових досліджень в економіці та управління бізнесом стану та прогнозування тенденцій зайнятості в окремих сферах економічної діяльності. .
4. Методологія наукових досліджень в економіці та управління бізнесом діяльності менеджменту організацій.
5. Управління соціально-економічними відносинами, процесу соціального захисту населення.

Теми рефератів

1. Методологія наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
2. Методологія наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
3. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно розкрити актуальні проблеми управління соціально-економічними процесами.

Дослідження науки управління в економіці та управління бізнесом повинні мати чітко виражену мету і спрямованість - максимально сприяти досягненню найоптимальніших результатів у організуючій діяльності управління. Ця мета, власне, і визначає об'єкт і предмет, комплексний характер знань науки управління як творчого результату синтезування досягнень низки суспільних і природничих наук. Комплексний характер знань науки управління не позбавляє її самостійності й певної відокремленості у загальній системі наук (вона має власний предмет дослідження, зміст та методи). Це лише підтверджує ту обставину, що постійно зростаюча складність соціального управління та його організуюча роль у житті сучасного суспільства об'єктивно вимагають розвитку та вдосконалення спеціальної галузі знань про управління - науки управління. Предметом дослідження науки управління служать економічні відносини, що виникли з приводу його використання. Вони охоплюють всі проблеми ринкових відносин.

В практичній діяльності проблеми в економіці та управління бізнесом органічно пов'язані. Між собою, щоб підвищити рівень організаційної діяльності, необхідно використовувати як економічні, так і соціальні критерії. Норма праці повинна мати не тільки економічне, технічне, а й соціальне обґрунтування. Зараз підвищена увага до комплексного вирішення проблем, що пов'язані з трудовою діяльністю людини, в зв'язку з докорінною перебудовою системи суспільних відносин. Найсуттєвіші перетворення відбуваються чи мають відбуватися саме у соціально-економічній сфері, зачіпаючи інтереси мільйонів людей і викликаючи закономірне протистояння суб'єктів цих відносин (передусім роботодавців та найманих працівників).

Література [15; 17; 21; 22; 26; 29; 33; 39; 51; 62; 63; 80]

Тема 5. Інформаційна база наукового дослідження в економіці та управління бізнесом

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Поняття статистичних даних. Тип даних.
2. Поняття бібліографії. Принципи складання бібліографії.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте основні принципи збирання інформаційного матеріалу.
2. Розкрийте роль інформації в наукових дослідженнях в економіці та управління бізнесом.
3. В чому полягає класифікація джерел фактичної інформації дослідника про об'єкти дослідження?
4. Поясніть основні етапи організації роботи з фактичною інформацією.

Теми рефератів

1. Емпірична база наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Теоретична база наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
3. Організація роботи з науковими джерелами в бібліотеках та архівних фондах.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити те, що інформаційний підхід виконує декілька своєрідних функцій: праксеологічну, конструктивну, пояснювальну, моделюючу. Перша з них проявляється в організаційних рішеннях, що стосуються суспільного виробництва й духовного життя людини та суспільства (бібліотеки, музеї, архіви, система освіти). Друга тісно пов'язана з першою (праксеологічною) функцією, але реалізується через інформаційну техніку (технічні системи зв'язку, Інтернет, технопарки). Третя служить для опису й пояснення пізнавальних та організаційних процесів у природознавстві, суспільствознавстві й техніці. Четверта є окремим випадком пояснювальної функції і виявляється у створених суб'єктом пізнання інформаційних моделях.

Інформація є базовим функціональним поняттям інформаційного підходу до вивчення науки, зміст і обсяг якого змінні й залежать від багатьох факторів (об'єкта, суб'єкта, засобів, методології, організації, мови дослідження). Поняття «інформація» і «знання» не є тотожними: інформація — об'єктивна, знання — суб'єктивне. Інформація — це знання в комунікативній формі, засіб передавання (транспортування) знання. Вона є сировиною, напівфабрикатом, сурогатом знання. З погляду семіотики інформація — це знання у знаковій формі. Її можна використати для вимірювання різних властивостей і відносин реальних об'єктів і систем. Так, невизначеності, що характерна для набору альтернатив або розподілу матерії та енергії в просторі, або змін, що супроводжують усі процеси, тощо.

До базових принципів інформаційного забезпечення науки слід віднести: по-перше, принцип «обганяти, не здоганяючи», згідно з яким дослідник одразу повинен переходити в інформаційному просторі на рівень найновітніших знань, минаючи застарілу інформацію; по-друге, принцип «випереджаючого інформаційного обслуговування», за яким інформаційні служби повинні забезпечувати дослідника інформацією, що не була їм замовлена, але може бути використана для розв'язання проблем, котрі стоять на порядку денному.

Основними вимогами до якості інформації є своєчасність, повнота, точність, системність, чіткість, доступність, конкретність, контрастність, оригінальність і технологічність форми її подачі.

EndNote 9 - популярна програма яка дозволяє: вести пошук по бібліографічним базам даних в Інтернеті; організовувати власну базу даних посилань і зображень; створювати документи і редагувати бібліографічні посилання за вбудованими шаблонами; та багато іншого.

Література [2; 11-14; 25; 45; 50; 51; 58; 73]

Змістовий модуль 2. Організація наукових досліджень в економіці та управління бізнесом

Тема 6. Наукова організація дослідного процесу

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Роль консультування як форми організації наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Організаційно-технологічні принципи ефективної побудови дослідницької діяльності.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте роль наукової організації дослідного процесу у підвищенні ефективності наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
2. Розкрийте психофізіологічні та соціально-психологічні особливості людини, що забезпечують успіх творчої праці у дослідницькій роботі.
3. Розкрийте поняття “планування” в наукових дослідженнях в економіці та управління бізнесом.
4. Наведіть приклади раціонального трудового режиму дослідника й організації робочого місця науковця..

Теми рефератів

1. Організаційно-технологічні принципи ефективної побудови дослідницької діяльності.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити те, що ефективність наукової творчості, оптимальне використання потенційних можливостей науковця залежать від раціональної організації праці. Чим вищий рівень організації праці науковця, тим більших

результатів він може досягти за короткий термін. І навпаки, при незадовільній організації наукової праці подовжується термін виконання дослідження в економіці та управління бізнесом і знижується його якість, зменшується ефективність.

Є багато методів наукової організації праці, які вибираються особисто з урахуванням індивідуальних особливостей. Однак, існують загальні принципи наукової праці. До найважливіших з них відносять: творчий підхід, мислення, плановість, динамічність, колективність, самоорганізацію, економічність, критичність і самокритичність, роботу над собою, діловитість, енергійність, практичність. Частина з цих принципів зумовлена зовнішнім середовищем, інші стосуються особистості дослідника.

Творчий підхід означає, що на всіх етапах дослідження науковець повинен прагнути до пояснення фактів, предметів, явищ, намагатися сказати щось нове в науці. Тому для наукової творчості характерною є постійна копітка розумова праця. У цьому зв'язку доцільно згадати давнє китайське прислів'я, яке стверджує: "Ти можеш стати розумним трьома шляхами: шляхом власного досвіду - це найважчий шлях; шляхом наслідування - найлегший шлях; шляхом мислення - це найбагатородніший.

Плановість у науковій творчості втілюється в різних перспективних і робочих планах та програмах, календарних планах, у графіках роботи дослідника, в його індивідуальному плані та ін. За планами перевіряється (по можливості щоденно) хід роботи.

За весь період роботи над дипломною роботою, дисертацією або монографією може бути кілька планів. Спочатку складають плани досить укрупнені, потім їх деталізують, коригують, переробляють. Часто останній план дуже далекий від початкового варіанту. Необхідно постійно контролювати виконання основних етапів роботи та її результати. Слід коригувати як загальний план, так і окремі його частини. Важливо сформулювати не лише завдання даного етапу дослідження, а й заходи щодо досягнення загальної мети.

Наукова робота - це, як правило, одноосібне дослідження. Однак, дослідник (магістр, аспірант) є членом колективу: кафедри, інституту. Протягом роботи над дослідженням він може звертатися за порадою до членів колективу. Крім того, відбувається колективне обговорення теми дослідження, постановки завдань, отриманих результатів, можливостей їх використання та ін.

Оптимальний науковий колектив, поєднуючи в собі різні демографічні і психологічні типи, старих і молодих, генераторів ідей і виконавців, - при повному взаєморозумінні і чіткому оперативному науковому керівництві може значно підвищити ефективність роботи над дослідженням. Рівень дисертації (диплома), рекомендації її до захисту - це не тільки індивідуальна, а й колективна відповідальність.

Велике значення, якщо, навіть, не головне, має принцип самоорганізації праці здобувача, оскільки наукова творчість піддається регламентації в граничних межах. Отже, кожний здобувач самостійно визначає комплекс заходів щодо забезпечення свого успіху.

До елементів самоорганізації належать:

- організація робочого місця із забезпеченням оптимальних умов для високопродуктивної праці;

- додержання дисципліни праці;
- послідовність у накопиченні знань протягом творчого життя;
- систематичність у дотриманні єдиної методики і технології при виконанні одноразової роботи.

Досягти системності в роботі можна виконанням певних правил:

- постійно думати про предмет дослідження;
- не працювати без плану;
- при виконанні великої роботи слід звільнитися від другорядних справ;
- перш ніж братися за роботу, зважити і розподілити свої сили і час;
- заздалегідь готувати все необхідне для виконання роботи, щоб не відволікатись;
- не можна робити дві справи одночасно;
- творчу роботу виконувати перед механічною, складну - перед простою;
- доводити розпочату роботу до кінця і не розпорошувати сили;
- постійно контролювати свою роботу, вчасно вносити корективи, обмежувати глибину розробки;
- намагатися бачити кінцеву мету.

Література [33; 37; 40; 48; 50; 54; 56; 61; 67; 71; 80; 88]

Тема 7. Основні етапи наукового дослідження в економіці та управління бізнесом

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Поняття абстракту.
2. Прийоми узагальнення матеріалу.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Розкрийте основні принципи організації і послідовність проведення наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
3. Розкрийте поняття “програма дослідження”.
4. Наведіть та поясніть загальну схему обробки накопиченого матеріалу.

Теми рефератів

1. Організація і послідовність проведення наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
2. Структура наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
3. Форми наукових праць з економіки.
4. Структура та етапи підготовки наукового твору.
5. Особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно розкрити поняття алгоритму та технології наукових досліджень в

економіці та управління бізнесом. Алгоритм - це технологія вирішення проблеми, що передбачає не тільки послідовність і паралельність різних операцій, але і можливості їх невдачі, пошук нових шляхів вирішення проблеми в рамках даної програми, коректування змістовної взаємодії проблем.

Весь хід дослідження економічних систем можна представити у вигляді наступного алгоритму:

- вибір і обґрунтування актуальності теми дослідження. Виділення вирішуваної проблеми і суперечностей;
 - загальне ознайомлення з проблемою дослідження, визначення її зовнішніх меж;
 - формулювання цілей дослідження в економіці та управління бізнесом і постановка конкретних завдань дослідження;
 - визначення об'єкту і предмету дослідження;
 - розробка гіпотези дослідження;
 - побудова програми і плану дослідження;
 - вибір методів і розробка методики проведення дослідження в економіці та управління бізнесом (соціологічні, формальні, експертні);
 - безпосереднє дослідження. Організація і проведення експерименту.
- Перевірка гіпотези;
- узагальнення і синтез експериментальних даних;
 - формулювання попередніх висновків, їх апробація і уточнення;
 - формулювання і обґрунтування завершальних висновків, оцінка отриманих результатів, розробка практичних рекомендацій;
 - опис процесу дослідження і його результатів;
 - обговорення результатів дослідження;
 - впровадження отриманих результатів в практику.

Технологія - це варіант раціональної побудови процесу дослідження.

Найбільш простою, елементарною технологією є лінійна технологія. Вона полягає в послідовному проведенні досліджень по наступних етапах: постановки проблеми, формулювання завдань її рішення, вибору методів дослідження, проведення аналізу і пошуку позитивних рішень, експериментальної перевірки рішення, якщо вона можлива, розробки інновацій. Така технологія може бути вельми ефективною у разі вирішення порівняно простих дослідницьких проблем.

Багато схем раціональних технологій припускають можливість паралельного виконання робіт або операцій. У технології досліджень такий підхід також існує. Наприклад, по складних, комплексних проблемах можна виконувати окремі дослідницькі роботи паралельно. Більш того, в деяких випадках це виявляється просто необхідним. Це економить час, дозволяє ефективніше використовувати персонал, підвищує компетентність і продуктивність діяльності.

Бувають проблеми в дослідженні, вирішення яких важко представити заздалегідь в певній технологічній схемі, важко передбачати, які етапи необхідні для визначення остаточного результату, і взагалі чи існує він з цієї проблеми. В цьому випадку використовуються технології адаптивного типу. Суть їх полягає в послідовному коректуванні технологічної схеми у міру проведення кожного з етапів дослідження в економіці та управління бізнесом.

Якщо мета досліджень - часткові зміни системи, - використовується технологія послідовних змін якості діяльності. Вона побудована на оцінці існуючої якості управління (управлінській діяльності) і пошуку непринципових, незначних, але реальних змін якості. Така технологія дозволяє проводити дослідження при незначних ресурсах, уникати ризик інновацій, підвищити надійність перетворень. В області дослідження існують і технології випадкового пошуку. На першому етапі такої технології не передбачається багато уваги приділяти постановці проблеми, її вибору, обґрунтуванню. Береться будь-яка проблема і на її основі проводиться дослідження по суміжних проблемах, встановлюються зв'язки, заповнюється рішеннями "поле проблем", визначається, таким чином, траєкторія розвитку. Вона і показує головну проблему, на якій необхідно зосередити увагу. Вибір технологічних схем проведення дослідження сприяє підвищенню його ефективності.

Література [15; 17; 21; 31; 35; 36; 39; 40; 43; 46; 49; 53; 65; 77]

Тема 8. Організація викладу результатів наукового дослідження в економіці та управління бізнесом

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Вимоги до оформлення наукової роботи.
2. Термінологія та фразеологія наукової прози.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте основні етапи підготовки наукової праці.
2. Наведіть основні вимоги, що висуваються до рукописів наукової праці.
3. Які види наукових досліджень в економіці та управління бізнесом проводяться у вищому навчальному закладі?
4. Наведіть приклади наукової продукції та їх зміст.
5. Охарактеризуйте форми наукових праць в галузі управління людськими ресурсами.

Теми рефератів

1. Особливості написання наукових статей.
2. Послідовність підготовки, оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до ВАК України.
3. Підготовка та прилюдний захист дисертацій.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно визначити вимоги до подання науково-дослідницьких робіт.

Кожна робота повинна ґрунтуватись на певній науковій та експериментальній базі і містити посилання на відповідну літературу, її перелік, відображати власну позицію дослідника.

Обсяг науково-дослідницької роботи не повинен перевищувати визначеної кількості друкованих сторінок.

Наукова робота обов'язково має містити оцінки, рецензії відповідних фахівців (досвідченого вчителя, науковця, спеціаліста певної галузі).

Для українських вчених науково-дослідна робота повинна бути виконана з дотриманням Закону України "Про мови в Українській РСР". Робота з іноземної мови виконується на державній мові.

Роботи, тема і зміст яких не відповідають профілю секції, до участі в конкурсі-захисті не допускаються.

Захист здійснюється на основі другого примірника науково-дослідницької роботи. Подані учасниками конкурсу-захисту науково-дослідницькі роботи розглядаються як авторські і такі, в яких достовірність наведених результатів та можливість опублікування завірені науковими керівниками.

Учасник конкурсу-захисту зобов'язаний подати тези своєї роботи. Перед тезами зазначається: назва роботи; ініціали та прізвище автора та наукового керівника; назва територіального відділення; базового позашкільного закладу; назва навчального закладу; клас; населений пункт.

Види наукових видань. Розподіл журналів на класи, підкласи, групи

Практичне вивчення журналів з метою визначення їх місця в системі ЗМК передбачає виявлення типологічних ознак і характеристик, а також моделювання і прогнозування нових видань. Такий аналіз включає такі складові: класифікацію за тематичною спрямованістю, визначення типологічних ознак журналів, їх типів, видів, складення логічної класифікаційної моделі і типологічного моделювання.

Умовно всі журнали можна поділити на три рівня сприйняття, які відповідно розраховані на три рівня читачів: 1) інформація для всіх; 2) широке коло працівників галузі й тих, хто цікавиться певними сферами науки, техніки, культури; 3) наукова і спеціальна інформація.

Узагалі всі журнали поділяються, звичайно, умовно на такі основні тематичні класи: загальнополітичні та соціально-економічні, виробничо-технічні, природничо-наукові, сільськогосподарські, медичні, культурно-просвітницькі, літературно-художні, військові, спортивні, екологічні. Кожен з цих класів у свою чергу поділяється на тематичні групи.

Згідно з існуючими системами наукових установ - академічною, вузівською і галузевою - вид наукових журналів поділяється на три типи: академічні, вузівські, галузеві. На перший погляд, поділ тут відбувся відповідно до того, який орган видає журнальну продукцію, але насправді - за цільовим призначенням, властивим кожному типу видання відповідно до різних завдань академічної, вузівської і галузевої науки.

Перший тип наукових журналів, що відображають досягнення фундаментальних наук, - академічні журнали. Їх видають Національна академія наук України, наукові товариства, науково-дослідні інститути ("Вісник Національної академії наук України", що висвітлює загальнонаукові та громадсько-політичні теми, або "Доповіді Національної академії наук України", "Відродження" - український міжетнічний науково-педагогічний журнал).

До другого типу наукових журналів належать численні серії вісників вищих навчальних закладів Міністерства освіти України, наукові доповіді вищої школи, матеріали конференцій, наукові праці вчених вищої школи тощо. Так, приміром, "Вісник Київського університету" мав стільки ж серій, скільки факультетів є у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (серії "Журналістика", "Філософія", "Біологія" і т.ін.).

До третього типу належать наукові журнали, які видають галузеві міністерства на базі наукових установ - відомчих науково-дослідних інститутів. Журнали цього типу відображають досягнення не тільки фундаментальної, а прикладної науки ("Земля і люди", "Вісник аграрної науки" економікс України).

Таким чином класифікація журналів за цільовим призначенням дозволила поділити всю безліч сучасних спеціальних журналів на види та типи.

Література [5; 7; 9; 10–14; 18-20; 29; 30; 34; 52; 69; 70]

Тема 9. Впровадження результатів наукових досліджень в економіці та управління бізнесом та їх ефективність

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Взаємозв'язок ефективності дослідження з дослідницьким потенціалом управління.
2. Впровадження результатів дослідження в економіці та управління бізнесом в практичну діяльність.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте сутність економічної ефективності наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
2. Розкрийте поняття „ефективність наукових досліджень в економіці та управління бізнесом”.
3. В чому полягає вибір методу оцінки та системи показників оцінки ефекту від проектних рішень?
4. Наведіть та поясніть загальну методику розрахунку економічної ефективності науково-дослідних робіт.
5. Охарактеризуйте основні фактори, що впливають на ефективність дослідження в економіці та управління бізнесом.

Теми рефератів

1. Сучасні напрямки впровадження результатів досліджень в практичну діяльність.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно визначити поняття „ефективність наукових досліджень в економіці та управління бізнесом”.

Впровадження розрізняють за двома ознаками:

- формою матеріального втілення (навчальні посібники, програми, методичні рекомендації, державні стандарти тощо);
- робочою функцією упорядкованих результатів (організація і управління навчальним, виробничим процесом, оптимізація, зміни в технології та процесі виробництва).

Оцінювання результатів дослідження. Якщо основною характеристикою фундаментальних досліджень в економіці та управління бізнесом є їх теоретична актуальність, новизна, концептуальність, доказовість, перспективність і можливість запровадження результатів у практику, то при розгляді прикладних досліджень слід оцінювати в першу чергу їх практичну актуальність і значимість, можливість

запровадження в практику, ефективність результатів. Для наукових розробок тут цінною є новизна, актуальність і ефективність.

Економічна ефективність характеризується вираженими у вартісних вимірах показниками економії живої та уречевлюваної праці в суспільному виробництві, сфері послуг, які отримано від використання результатів НДД та порівняння їх з витратами на проведення дослідження.

Науково-технічна ефективність характеризує приріст нових наукових знань, призначених для подальшого розвитку науки і техніки. Соціальна ефективність виявляється в підвищенні життєвого рівня людей, розвитку охорони здоров'я, культури, науки і освіти, поліпшенні екологічних умов тощо.

Названі види ефективності науково-дослідних робіт взаємопов'язані і впливають один на одного.

Питання ускладнюється тим, що необхідно визначити не лише ефективність НДД, яка проводиться навчальними закладами, а й ефективність її впливу на навчальний процес, підвищення якості підготовки спеціалістів, зростання викладацької майстерності науково-педагогічного складу тощо.

При оцінці ефективності науково-дослідних робіт, слід брати до уваги весь комплекс робіт, пов'язаних з науковою діяльністю вищої школи: проведення самих досліджень, підготовку докторів і кандидатів наук, винахідницьку і патентно-ліцензійну роботу, видавничу діяльність, науково-дослідну роботу студентів.

Проблема оцінки ефективності наукової діяльності має два аспекти, оскільки вищий навчальний заклад можна розглядати як навчально-науковий центр. Звідси і два види ефективності наукової роботи: економічна - від упровадження, наприклад, у галузь туризму результатів завершених досліджень і когнітивна ефективність (нібито супутня, а насправді має першочергове значення для підвищення якості підготовки спеціалістів), яка отримується від написання нових підручників і наукових статей, читання нових курсів лекцій, що ґрунтуються на наукових досягненнях в науковій роботі, проведення конференцій, семінарів, курсів, широкого залучення студентів до наукових досліджень.

Специфіка проведення наукових досліджень у вищих навчальних закладах проявляється не лише у тому, що для цього потрібні спеціально підготовлені кадри, спеціальне для тієї чи іншої галузі науки обладнання, особлива стаття витрат, а й у тому, яким чином будуть використані кінцеві результати цих досліджень і який вони дадуть ефект. Тому ефективність наукової діяльності вищого навчального закладу необхідно розглядати саме з цих позицій, виходячи з головного завдання вищої школи - вдосконалення підготовки висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства. У цьому і полягає основна особливість оцінки ефективності наукової діяльності вищого навчального закладу, що за своїм змістом і головним призначенням багато в чому відрізняється від такого роду поняття щодо НДД, яка ведеться в науково-дослідних інститутах та інших наукових закладах.

Визначення економічної ефективності НДД в умовах виробництва є одним з найважливіших і найскладніших завдань. Вона передбачає вивчення ефективності впровадження нових технологічних процесів, удосконалення системи управління тощо. При цьому співставляються витрати на проведення наукового дослідження та на його впровадження з отриманим економічним ефектом. Економічні витрати за довгостроковими комплексними науковими дослідницькими програмами

визначаються на основі розрахунку інтегрального показника за строк здійснення програми і наступного ефективного використання її результатів.

Література [1; 3; 10; 20; 52; 65]

Тема 10. Організаційно-правові засади науково-дослідної роботи в сфері управління людськими ресурсами

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Принципи пошуку агенції, яка фінансує наукові дослідження в економіці та управління бізнесом. Поняття гранту.
2. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в сфері управління людськими ресурсами.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте сутність та призначення науки як форми пізнання світу.
2. Які нормативно-правові акти регулюють науково-дослідну діяльність в Україні?
3. В чому полягає соціально-правовий статус наукових працівників?
4. Наведіть приклади та поясніть принципи функціонування міжнародного співробітництва в науково-дослідній сфері.
5. Охарактеризуйте систему державної організації наукових досліджень.

Теми рефератів

1. Нормативно-правові акти з питань наукової діяльності.
2. Організація наукових досліджень в наукових та навчальних установах.
3. Соціально-правовий статус наукових працівників.
4. Інтелектуальна власність та її гарантії.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. Підготовка до розгляду цього питання має ґрунтуватися на ознайомленні студентів з основними нормативно-правовими актами, що визначають базові напрями державного регулювання науково-дослідної роботи. При ознайомленні з цими документами доцільно виокремлювати основні їх положення (статті) іншими кольорами і обговорювати їх у вигляді дискусії, що дозволить уникнути непорозумінь при трактуванні та у подальшому використанні.

Демонстраційні матеріали до семінарського заняття містять загальну характеристику основних положень цих законодавчих та нормативно-правових актів.

Щодо конкретизації відповіді на питання п.3 доцільне опрацювання наступних документів:

1. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 12. — Ст. 165.
2. Закон України “Про науково-технічну інформацію” // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 33. — Ст. 345.
3. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 48. — Ст. 253.

4. Указ Президента України “Про Міністерство освіти і науки України” від 7 червня 2000 р. № 773/2000.
5. Указ Президента України “Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених” від 24 грудня 2002 р. № 1210/2002.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” від 28 червня 1997 р. № 644.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів” від 1 березня 1999 р. № 309.
8. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про затвердження Переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” № 288 від 10.06.99.
9. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників” № 121 від 21.03.97.
10. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук та про їх апробацію” № 178 від 04.04.2000
11. ГОСТ 7.1-84 "Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления";
12. ДСТУ 3582-97 "Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила";
13. ГОСТ 7.12-93 "Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила"
14. ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.

Література [1–14; 15; 26; 30; 33; 40; 56; 80]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи — закріпити й поглибити теоретичні знання, здобуті в процесі вивчення дисципліни „Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом”, сформувані вміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою, законодавчими актами та статистичними матеріалами, а також з матеріалами власних досліджень в організаціях.

Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Ш, Щ	9
Ю, Я	10

Структура контрольної роботи така: титульний лист, вступ, питання, що висвітлює зміст проблеми, висновки, список використаної літератури.

Контрольна робота повинна мати обсяг не менше 20-ти сторінок тексту (комп'ютерний набір - 14-й кегль, 1 інтервал, шрифт Times New Roman). Всі сторінки, окрім титульної, мають бути пронумеровані. Обов'язковою умовою написання роботи є зміст, що містить питання завдання із зазначенням сторінок, вступ та висновки, які повинні відображати власне ставлення студента до матеріалу, який вивчається, безпосередньо відповіді на питання без розриву сторінки та з зазначенням посилань на літературні джерела, а також список використаної літератури, який має містити не менше 10 джерел. При потребі оформляються додатки.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Розкрийте сутність науки та наукової діяльності. Визначте структуру і класифікацію наук.
2. Організація і послідовність проведення наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.
3. Основні вимоги щодо оформлення дисертацій.

Література [15; 20; 29, 33, 39, 56]

Варіант 2

1. Специфіка наукової діяльності.
2. Етапи підготовки наукового твору.
3. Форми наукових праць в сфері управління людськими ресурсами: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації.

Література [15; 20; 29, 33, 39, 63]

Варіант 3

1. Аналіз і синтез як логічні прийоми наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Висунення наукової гіпотези та її обґрунтування як етап наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.

3. Робота з друкованими джерелами при написанні наукового твору.

Література [10-13, 23, 38, 30, 31]

Варіант 4

1. Поняття наукової методології та методів наукового пізнання.
2. Актуальність дослідження, його мета і завдання.
3. Методологія наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.

Література [15; 20; 29, 33, 39]

Варіант 5

1. Співвідношення методології та наукової теорії.
2. Особливості написання наукових статей.
3. Методологія наукових досліджень в економіці та управління бізнесом з процесу відтворення капіталу.

Література [15; 17, 26, 33, 39]

Варіант 6

1. Аналіз стану наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Послідовність підготовки дисертацій.
3. Методологія наукових досліджень в економіці та управління бізнесом.

Література [15; 20; 29, 33, 39, 48]

Варіант 7

1. Теоретична база наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Автореферат дисертації: поняття, зміст і структура.
3. Науково-практичні аспекти дослідження системи менеджменту в економіці та управління бізнесом.

Література [15; 20; 29, 33, 39, 56, 76, 81]

Варіант 8

1. Індукція і дедукція як логічні прийоми наукового дослідження в економіці та управління бізнесом.
2. Оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до ВАК України.
3. Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері.

Література [15, 20, 29, 33, 39]

Варіант 9

1. Поняття наукового твору.
2. Інтелектуальна власність та її гарантії. Правила посилань і цитувань.
3. Методологічні аспекти аналізу використання ресурсів, витрат та результатів діяльності підприємства.

Література [15; 14, 35, 39, 81]

Варіант 10

1. Нормативно-правові акти з питань наукової діяльності.

2. Організація роботи з науковими джерелами в бібліотеках та архівних фондах.

3. Дослідження управлінських відносин в економіці та управління бізнесом.
Література [1-14; 15; 28, 48, 54]

Питання для самоконтролю

1. Поняття науки, її класифікація та значення на сучасному етапі розвитку людства.
2. Основні закономірності та проблеми у розвитку науки.
3. Структура і класифікація науки, роль економічної науки.
4. Наукознавство та еволюція його розвитку.
5. Поняття “дослідження”. Класифікація досліджень.
6. Сутність поняття “методологія дослідження”.
7. Комплекс основних характеристик дослідження (методологія дослідження; організація дослідження; ресурси дослідження; об’єкт і предмет дослідження; результат дослідження; ефективність дослідження).
8. Емпіричні методи дослідження.
9. Розумово-логічні методи дослідження: методи дедукції та індукції.
10. Основні закони формальної логіки: тотожності, суперечності, виключення третього і закон достатньої підстави.
11. Методи морфологічного аналізу як поєднання методів класифікації і узагальнення.
12. Суть методів моделювання.
13. Гіпотези і докази у наукових дослідженнях.
14. Полеміка як метод дослідження.
15. Основні складові програми дослідження: обґрунтування актуальності теми, розгорнута характеристика цілей і задач дослідження; викладення гіпотези, мотивування вибору методів та об’єктів дослідження, забезпечення дослідження ресурсами, передбачуваний результат і ефективність дослідження.
16. План дослідження як інструмент реалізації програми і розв’язання проблеми. Основні принципи планування дослідження.
17. Організація дослідження та його сутність. Технологічні схеми проведення дослідження.
18. Етапи підготовки наукового твору.
19. Види і форми науково-дослідної роботи студентів і аспірантів.
20. Процес наукового дослідження у сфері соціально-економічними процесами.
21. Дослідна і завершальна стадія науково-дослідного процесу.
22. Конкретно-наукові (емпіричні) методологічні прийоми та їх процедури у дослідженні людських ресурсів
23. Основи наукової організації дослідного процесу.
24. Організація праці та її планування в наукових дослідженнях. Особливості творчої праці у дослідницькій роботі.
25. Рациональний трудовий режим дослідника й організація робочого місця науковця.
26. Консультування як форма організації дослідження систем управління.

27. Інтегральний дослідницький інтелект: типи творчих особистостей та принципи його формування.
28. Поняття “інформація” та її основні властивості.
29. Державна служба науково-технічної інформації, довідково-інформаційні фонди.
30. Порядок складання виписок, конспектів, анотацій, інформаційних карток.
31. Оцінка ступеня вивченості і наукової розробки досліджуваного питання. Визначення невирішених, дискусійних проблем.
32. Критична оцінка різних точок зору, суперечливих поглядів, їх аргументації. Формування власної точки зору.
33. Поняття “економічна інформація” та “дані”.
34. Співвідношення понять факту і інформації. Принципи відбору фактів.
35. Організація роботи з науковими джерелами в бібліотеках та архівних фондах. Складання картотеки наукових джерел.
36. Види проектних рішень (технічні, організаційні, структурні, інформаційні, методичні, науково-дослідницькі) та форми їх подання.
37. Основні методичні підходи до визначення ефекту від розробки і реалізації проектних рішень: системний, комплексний.
38. Види ефекту та оцінок проектних рекомендацій. Орієнтовний зв'язок видів проектних рішень з видами ефекту.
39. Обґрунтування вибору методу оцінки та системи показників оцінки ефекту від проектних рішень.
40. Види наукової продукції та їх зміст: огляд, реферат, науковий звіт, доповідь на наукову тему, тези доповіді, стаття, рецензія, монографія, брошура, навчальний посібник, підручник дисертація, курсова робота, дипломна робота.
41. Звіт про науково-дослідну роботу, його зміст і методи складання.
42. Загальні вимоги, що висуваються до рукописів наукової праці.
43. Композиційна структура та загальні правила оформлення курсових і дипломних робіт. Вимоги щодо подання текстового матеріалу.
44. Правила оформлення бібліографічного списку використаної літератури, додатків.
45. Правила етики цитування і використання матеріалів.
46. Послідовність підготовки дисертацій.
47. Характеристика понять: “ефективність дослідження”, “дослідницький потенціал”, “ефективність мислення”.
48. Фактори дослідницького потенціалу управління: методологічної готовності, наявності і структури ресурсів, організаційних можливостей.
49. Основні принципи забезпечення ефективності досліджень.
50. Поняття показника і критерію ефективності.
51. Формування системи показників для дослідження в економіці та управління бізнесом
52. Критерії ефективності фундаментальних та прикладних економічних досліджень.
53. Критерії ефективності діяльності дослідника та групи дослідників.
54. Критерії ефективності використання консультаційних послуг.
55. Види економічної ефективності наукових досліджень в економіці та управління бізнесом: попередня, очікувана, фактична.

56. Методика розрахунку економічної ефективності науково-дослідних робіт.
57. Етапи впровадження наукових досліджень в практику. Переваги крупних і малих фірм при впровадженні досліджень.
58. Ролі працівників організації в процесі впровадження нових ідей.
59. Нормативно-правові акти з питань наукової діяльності.
60. Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

А. Нормативно-правові акти

1. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 12. — Ст. 165.
2. Закон України “Про науково-технічну інформацію” // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 33. — Ст. 345.
3. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 48. — Ст. 253.
4. Указ Президента України “Про Міністерство освіти і науки України” від 7 червня 2000 р. № 773/2000.
5. Указ Президента України “Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених” від 24 грудня 2002 р. № 1210/2002.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” від 28 червня 1997 р. № 644.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів” від 1 березня 1999 р. № 309.
8. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про затвердження Переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” № 288 від 10.06.99.
9. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників” № 121 від 21.03.97.
10. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук та про їх апробацію” № 178 від 04.04.2000
11. ГОСТ 7.1-84 "Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления";
12. ДСТУ 3582-97 "Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила";
13. ГОСТ 7.12-93 "Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила"
14. ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.

Б. Основна література

- 15.Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования. — К.: МАУП, 2004. — 216 с.
- 16.Белый И.В., Власов К.П., Клепиков В.Б. Основы научных исследований и технического творчества. — Харків: Вища школа, 1989. — 200 с.
- 17.Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень. Підручник.- К.: АБЦ, 2002.
- 18.Вахрин П.И. Методика подготовки и процедура защиты дипломных работ по финансовым и экономическим специальностям: Учеб. пособие. — М.: Информационно-внедренческий центр “Маркетинг”, 2000. — 135 с.
- 19.Волков Ю.Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформление: Практическое пособие / Под ред. Н.И. Загрузова. — М.: Гардарики, 2001. — 160 с.
- 20.Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.
- 21.Єріна А.М., Закотай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.
- 22.Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. — 4-те вид., випр. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. — 255 с.
- 23.Закин Я.Х., Рашидов Н.Р. Основы научного исследования. — Ташкент: Укитувчи, 1979. — 182с.
- 24.Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основы научных исследований: Навчальний посібник. _ 2-е видання. — К.: ВД "Професіонал", 2004. — 208 с.
- 25.Кони́на Н.Ю. Источники информации о фирмах. Учебное пособие. — М.: Изд-во МГИМО, 1995. — 60 с.
- 26.Коротков Э.М. Исследование систем управления — М.: ООО Издательско-консалтинговая компания “ДеКА”, 2000. — с.288.
- 27.Кринецкий И.И. Основы научных исследований. — К.: Вища школа, Головное изд-во, 1981. — 207 с.
- 28.Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т. А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. — 2-е изд., стер. — К.: О-во “Знання”, КОО, 2001. — 113с.
- 29.Петрович Й.М., Дубоделова А.В., Устінова І.Г., Новаківський І.І. Менеджмент організацій: методи виконання випускних робіт: Навч. посібник / Под ред. Й. М. Петровича. — Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2000. — 160 с.
- 30.Прадід Ю.Ф. Кандидатська дисертація: 150 запитань і відповідей. — Сімферополь: Таврія-Плюс, 2000. — 80 с.
- 31.Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. — К.: Знання, 2005. — 310 с.
- 32.Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науко-дослідної діяльності. Підручник. — 3-тє вид.- К.:”Знання-Прес”. — 2003. — 295 с.
- 33.Щєкин Г.В. Основы кадрового менеджмента: Учебник. - 5-е изд., перераб. — К.: МАУП, 2004. — 280с.
- 34.Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л.А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. — К.: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, Видавництво “Толока”, 2001. — Бібліогр. - 80с.

В. Додаткова література:

35. Аканов Б. А., Кармазин Н. А. Основы научных исследований. - Алма-Ата, 1989.
36. Алексеев С. С. Право. Опыт комплексного исследования. — М., 1999.
37. Алешникова В.И. Использование услуг профессиональных консультантов: 17-модульная программа для менеджеров “Управление развитием организации”. Модуль 12. – М.: “ИНФРА-М”, 2000. – 208 с.
38. Альтшулер Г.С. Творчество как точная наука. – М.: Сов. Радио, 1979. – 175 с.
39. Андреев В. Д. Основы научных исследований. — М., 1990.
40. Артемчик Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. — К., 2000.
41. Бажинов В. А. Наука как самопознающая система. — К., 1991.
42. Барсков А. Г. Научный метод познания: возможности и иллюзии. — М., 1994.
43. Берков В.Ф. Научная проблема (логико-методологический аспект). – Минск: Изд-во БГУ, 1979. – 128 с.
44. Берков В.Ф., Джиджян Р.З. Логика научно-технического творчества. – Минск: Изд-во “Университетское”, 1986. – 49 с.
45. Бритков В. Б., Дубовский С. В. Информационные технологии в национальном и мировом развитии // Общественные науки и современность. — 2000. — № 1. — С. 146–150.
46. Бургин М. С., Кузнецов В. И. Введение в современную точную методологию науки. Структуры систем знания. — М., 1994.
47. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление // В. И. Вернадский. Размышления натуралиста: В 2 кн. — М., 1987. — Кн. 2.
48. Воблий К. Г. Організація роботи наукового працівника. — К., 1969.
49. Герасимов И. Г. Структура научного исследования. — М., 1992.
50. Гецов Г. Г. Рациональные приемы работы над книгой. — М., 1975.
51. Годин В.В., Корнеев И.К. Управление информационными ресурсами: 17-модульная программа для менеджеров “Управление развитием организации”. Модуль 17. – М.: “ИНФРА-М”, 2000. – 352 с.
52. Де і як опублікувати результати дисертаційних досліджень: Зб. норм. док. з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації. — К.: Ред. “Бюлетня ВАК”, 2000. — 64 с.
53. Дикий Н. А., Халатов А. А. Основы научных исследований. — К., 1985.
54. Доблаев Л. П. Психологические основы работы над книгой. – М.: Книга, 1970. – 72 с.
55. Добров Г. М. Наука о науке / Отв. ред. Н. В. Новиков. — 3-е изд., доп. и перераб. — К.: Наук. думка, 1998. — 304 с.
56. Добросельский К. М. Вопросы организации и методики научных исследований. — М., 1968.
57. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. норм. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю. І. Цеков. — К.: Ред. “Бюлетня ВАК”, 2000.
58. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті: Моногр. — К.: Генеза, 2004. — 208 с.

59. Дудченко А. А. и др. Основы научных исследований: Учеб. пособие / А. А. Дудченко, Я. А. Дудченко, Т. А. Примак; Под ред. А. А. Дудченко. — К.: “Знання”, КОО, 2000. — 114 с.
60. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З.Бурчевський, М.І. Горбатюк та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556с.
61. Жариков Е. С., Золотов А.Б. Как приблизить час открытий. — Кишенёв: Изд-во “Штиинца”, 1990.
62. Здравомыслов А.Г. Методология и процедура социологических исследований. — М.: Наука, 1969.
63. Иванова И.И. и Асеев В.Г. Методологические и теоретические проблемы психологии. — М., 1969.
64. Капица П.Л. Эксперимент, теория, практика. — 2-е изд., испр. — М.: Наука, 1977. — 351 с.
65. Киевский В.Г. Экономическая эффективность научно-исследовательских работ в строительстве. — М.: Стройиздат, 1981. — 145 с.
66. Коршунов А. М. Познание и деятельность. — М., 1994.
67. Кочергин А. Н. Научное познание: формы, методы, подходы. — М., 1991.
68. Кринецкий И. И. Основы научных исследований. — К., 1971.
69. Кузин Ф.А. Диссертация: Методика написания. Правила оформления. Порядок защиты. Практическое пособие для докторантов, аспирантов и магистрантов. — М.: “Ось - 89”, 2000. — 320 с.
70. Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: Методика написания, правила оформления и порядок защиты. Практическое пособие для студентов-магистрантов. — М.: “Ось - 89”, 1997. — 304 с.
71. Кукушкин В. Организация умственного труда. — М., 1976.
72. Лайон Девід. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. — К., 1996. С. 362–380.
73. Лакатос И. Доказательства и опровержения. Как доказываются теоремы. — М., 1967.
74. Матвеева Е. А. Основы научных исследований. — К., 1999.
75. Матюшкин А. М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении. — М., 1972.
76. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. / Державний комітет статистики України. — К.: Держстандарт України, 2002. — 316 с.
77. Никифоров А. Л. Научный факт и научная теория: Творческая природа научного познания. — М., 1984.
78. Основы научных исследований: Учебник для техн. вузов / Под ред. В. И. Крутова, В. В. Попова. — М.: Высш. шк., 1989. — 400 с.
79. Переліки та форми документів, які використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників // Бюлетень. ВАК України. — 2000. — № 2. — 48 с.
80. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Словенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. — К.: Лібра, 2004. — 344 с.
81. Положення про спеціалізовані вчені ради: Наказ ВАК України від 14 лип. 1997 р. № 448 // Бюлетень. ВАК України. — 1997. — №3. — С. 17–28.

82. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28 черв. 1997 р. № 646 // Бюлетень. ВАК України. — 1997. — № 8. — С. 3–14.
83. Рижко В. А. Концепція як форма наукового пізнання. — К., 1995. — 211 с.
84. Рузавин Г. И. Методология научного исследования: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ, 1999. — 317 с.
85. Савченко В.А. Методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і підсумкового контролю їх знань з дисципліни “Основи наукових досліджень” для спеціальності 6109 „Управління персоналом і економіка праці”. – К.: КНЕУ, 2006.
86. Спинін М. О. Сутність і структура наукової теорії. — К., 1992.
87. Тормоса Ю.Г. Основы научных исследований: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни – К.: КНЕУ, 2003, - 76 с.
88. Яковлев В. А. Диалектика творческого процесса в науке. — М., 1989.

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни „Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом”	4
Зміст дисципліни „ Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ”	5
Теми для підготовки рефератів з дисципліни „ Наукові дослідження в економіці та управління бізнесом ”	11
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	12
Питання для самоконтролю.....	14
Список літератури.....	16